

Sygn. akt: I C 757/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2022 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Żelewska

Protokolant: sekr. sąd. Agnieszka Bronk – Marwicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 marca 2022 r. w G.

sprawy z powództwa **J. B.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę i ustalenie

I. ustala, że postanowienia Umowy o Kredyt Hipoteczny nr KH/ (...) z 15.03.2007r. wraz z Regulaminem Kredytowania Osób Fizycznych nakładające obowiązek zwrotu pozwanej kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w zakresie §9 ust.7-10 Umowy oraz §7 pkt 5-9 Regulaminu są postanowieniami niedozwolonymi w rozumieniu art. 385¹ Kodeksu Cywilnego i nie wiążą powoda;

II. zasądza od pozwanego Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda J. B. kwotę 41.232,28 zł (czterdzieści jeden tysięcy dwieście trzydzieści dwa złote 28/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 kwietnia 2019r. do dnia zapłaty;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4617 zł (cztery tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygnatura akt I C 757/20

UZASADNIENIE

Powód J. B. wniósł pozew przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. o ustalenie, że postanowienia § 9 ust. 7-10 umowy o Kredyt Hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 15 marca 2007r. oraz § 7 pkt 5-9 Regulaminu Kredytowania Osób Fizycznych nakładające na powoda obowiązek zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego są postanowieniami niedozwolonymi w rozumieniu art. 385¹ kc i nie wiążą powoda, a także o zapłatę kwoty 41.232,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 kwietnia 2019r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 15 marca 2007r. strony zawarły umowę o Kredyt Hipoteczny nr KH/ (...). Zgodnie z § 9 ust. 7-10 umowy powód był zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia pozwanej niskiego wkładu własnego do czasu, gdy saldo zadłużenia stanie się równe lub niższe niż 354.960 zł. Przy zawieraniu umowy ww. ubezpieczenie zostało przedstawione powodowi jako warunek konieczny zawarcia umowy, a przy tym nienegocjowalny. Przed zawarciem umowy powodowi nie przedstawiono do wglądu umowy, a nadto powód nie został poinformowany o istocie umowy ubezpieczenia, jej stronach, warunkach. Łączna pobrana od powoda kwota z tytułu ubezpieczenia (...) wynosi 41.232,28 zł. Zdaniem powoda postanowienia § 9 ust. 7-10 umowy. oraz § 7 pkt 5-9 Regulaminu nakładające na powoda obowiązek zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego

są postanowieniami niedozwolonymi w rozumieniu art. 385¹ kc, a zatem nie wiążą powoda. Z tego względu, na mocy art. 410 § 2 kc w zw. z art. 405 kc domaga się zwrotu łącznej kwoty uiszczonych składek z tytułu ubezpieczenia (...).

(pozew, k. 3-13)

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Zdaniem banku klauzule umowne o ubezpieczeniu z tytułu (...) zawarte w przedmiotowej umowie nie są abuzywne. Jak wskazano dzięki (...) powód otrzymał kredyt, czyli w zamian za uiszczane koszty otrzymał ekwiwalent, co umożliwiło powodowi zaspokojenie jego potrzeb bez angażowania własnych środków. Bank zawarł z towarzystwem ubezpieczeniowym umowę i przekazał składki, a kredyt powoda był objęty ochroną ubezpieczeniową. Sposób wyliczenia wysokości opłaty został jednoznacznie wskazany w Regulaminie i Cenniku, które zostały powodowi udostępnione przed zawarciem umowy. Bank wypełnił wszelkie niezbędne obowiązki informacyjne względem powoda. O konieczności ustanowienia zabezpieczenia powód dowiedział się już na etapie składania wniosku kredytowego. Powód miał możliwość zapoznania się z projektem umowy przed jej zawarciem, zadawania pytań, konsultowania poszczególnych zapisów z prawnikiem i doradcą kredytowym. Umowa i Regulamin jednoznacznie precyzowały zasady obliczania opłaty z tytułu kosztów (...) oraz podstawy i przesłanki dalszego naliczania opłat. We wniosku kredytowym powód zaznaczył pole: „wnioskuję o (...)”. W umowie jednoznacznie wskazano, że koszt dotyczy ochrony ubezpieczeniowej udzielonej bankowi, a nie powodowi. Postanowienia Regulaminu przewidują możliwość oszacowania kosztów związanych z (...), nadto powód miał możliwość samodzielnego ubezpieczenia (...). Postanowienia umowy dotyczące (...) nigdy nie zostały uznane za abuzywne w ramach kontroli abstrakcyjnej. Roszczenie powoda dotyczące zwrotu opłat za zwiększone ryzyko banku dotyczy świadczeń okresowych, a tym samym jest przedawnione. Bank podniósł także, że zużył wpłacone przez powoda opłaty i nie mógł liczyć się ze zgłoszeniem żądania ich zwrotu przez powoda.

(odpowiedź na pozew, k. 168-205)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2007 roku powód J. B. poszukiwał kredytu na sfinansowanie zakupu mieszkania na rynku pierwotnym. Spośród ofert różnych banków zdecydował się na wybór oferty kredytu złotowego Banku (...) S.A. z siedzibą w W., który miał najlepsze oprocentowanie. W trakcie rozmów poprzedzających zawarcie umowy pracownik banku poinformował powoda, że ubezpieczenie (...) stanowi standardowe zabezpieczenie kredytu i zasadność tego zabezpieczenia będzie weryfikowana co trzy lata w związku ze zmniejszeniem się zadłużenia i zwiększeniem wartości nieruchomości. Jak wyjaśniono powodowi konieczność poniesienia opłaty może pojawić się raz czy dwa. Przed podpisaniem umowy powód otrzymał Regulamin kredytowania. Nie poinformowano powoda, że ubezpieczenie może być zawarte inaczej niż za pośrednictwem banku, wskazano jedynie, że dodatkowym zabezpieczeniem kredytu może być inna nieruchomość, lecz takiej powód nie posiadał. Nie wyjaśniono powodowi pełnego mechanizmu ustalania opłaty z tytułu (...), nie przedstawiono umowy ubezpieczenia zawartej przez bank z towarzystwem ubezpieczeń. Przed podpisaniem umowy kredytowej powód czterokrotnie spotkał się z pracownikiem banku.

(dowód: przesłuchanie powoda płyta CD k. 383)

W dniu 16 lutego 2007r. powód złożył wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego w pozwanym Banku (...) S.A. z siedzibą w W.. Przy podpisaniu wniosku powód wyraził zgodę na objęcie udzielonego mu przez pozwanego banku kredytu ubezpieczeniem przez Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. z tytułu ubezpieczenia brakującego wkładu własnego.

(dowód: wniosek kredytowy z dnia 16 lutego 2007r. k. 228-230, 348-352)

W dniu 13 czerwca 2007r. Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wydał powodowi pozytywną decyzję kredytową, określającą istotne postanowienia umowy kredytowej. W treści decyzji wskazano, iż zabezpieczeniem kredytu będzie ubezpieczenie niskiego wkładu.

(dowód: wstępna ocena zdolności kredytowej k. 250-252, ocena zdolności kredytowej k. 253-258)

W dniu 1 marca 2007r. pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (jako kredytodawca) zawarł z powodem J. B. (jako kredytobiorcą) umowę o kredyt hipoteczny nr KH/ (...), na mocy której udzielił powodowi kredytu hipotecznego w kwocie 394.400 PLN na zakup lokalu mieszkalnego nr E.1.7.3 o powierzchni 74,10 m² położonego w G. przy ul. (...)/B.. Zgodnie z § 9 ust. 7 umowy kredytowej dodatkowym zabezpieczeniem kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 354.960 PLN stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez Bank (...) S.A. z (...) S.A. Wedle § 9 ust. 8 umowy kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu bankowi kosztów ubezpieczenia w wysokości 1.183 PLN za pierwszy 36 – miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej. Zgodnie z treścią § 9 ust. 9 umowy jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 354.960 PLN, kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36 – miesięczny okres udzielonej bankowi przez (...) S.A. ochrony ubezpieczeniowej, o czym kredytobiorca zostanie poinformowany przez bank pisemnie. Natomiast, w myśl § 9 ust. 10 umowy kredytowej, jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 354.960 PLN, bank dokona zwrotu proporcjonalnej części składki na rachunek kredytobiorcy, za pełne miesiące kalendarzowe pozostające do końca okresu ubezpieczenia, za który składka została uiszczona.

(dowód: umowa o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 1 marca 2007r. k. 17-19)

Zgodnie z treścią § 7 ust. 5 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., w przypadku kredytu w walucie obcej prowizja od udzielenia kredytu ustalana jest od kwoty kredytu, przeliczonej na PLN według kursu kupna dewiz z dnia sporządzenia umowy kredytu, na podstawie Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w banku. Wedle § 7 ust. 6 opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego określona jest w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu. Podstawa wyliczenia opłaty dla kredytów udzielanych w PLN jest określona zgodnie ze wzorem: podstawa wyliczenia opłaty = kwota kredytu w PLN – 90 % wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu. Natomiast, dla kredytów w walucie obcej jest określona w ten sposób, że dla celów wyliczenia opłaty przyjmowana jest kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona według wartości kursów waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązujących w banku:

- a. w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym sporządzona została umowa kredytu – w przypadku nowych kredytów,
- b. w ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej – w przypadku przedłużenia ochrony na okres kolejnych 36 miesięcy

zgodnie ze wzorem:

Podstawa wyliczenia opłaty = [(kwota kredytu w PLN/kurs kupna dewiz) * kurs sprzedaży dewiz] – 80 % wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu.

W myśl § 7 ust. 7 Regulaminu bank pobiera opłatę wynikającą z kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy w dniu uruchomienia środków z kredytu za pierwszych 36 miesięcy trwania umowy kredytowej.

Stosownie do § 7 ust. 8 Regulaminu jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości nie stanie się równy bądź niższy niż 90 % w przypadku kredytów udzielonych w PLN lub 80 % w przypadku kredytów walutach obcych wówczas bank pobiera opłatę za kolejne 36 miesięczny okres.

Stosownie zaś do § 7 ust. 9 Regulaminu jeżeli w trakcie okresu wskazanego w ust. 7 i 8 stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości stanie się niższy niż 90 % w przypadku kredytów udzielonych w PLN lub 80 % w przypadku kredytów walutach obcych, bank dokona zwrotu proporcjonalnej części opłaty na rachunek

kredytobiorcy, za pełne miesiące kalendarzowe pozostające do końca okresu ubezpieczenia, za który składka została uiszczona.

Zgodnie z Cennikiem opłat i prowizji koszt ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynosił 3 % ustalonej we wskazany powyżej sposób podstawy.

(dowód: Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. k. 20-29, Cennik opłat i prowizji k. 225-226)

W dniu 8 września 2008r. strony zawarły aneks nr (...) do przedmiotowej umowy, na mocy którego zgodnie postawiły, że kwota zadłużenia głównego na dzień zawarcia aneksu wynosi 394.107,14 zł będzie z tym dniem przeliczona na walutę (...) wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w banku w dniu złożenia wniosku o przewalutowanie kredytu (tj. 28 maja 2008r.) i stanowi na ten dzień równowartość 192.595 CHF.

(dowód: aneks nr (...) z dnia 8 września 2008r., k. 30-30v, decyzja kredytowa k. 261-261v)

Z kolei, na mocy aneksu nr (...) z dnia 8 września 2008r. kwota kredytu została powiększona o kwotę 62.800 PLN i wynosiła na dzień podpisania aneksu 457.200 PLN. Nadto, dodano zapis w § 9 umowy o treści:

„1. Kredytobiorca zobowiązany jest do zwrotu bankowi kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, związanego z podwyższeniem kwoty kredytu za okres od dnia wejścia w życie aneksu do końca aktualnie trwającego 36 – miesięcznego okresu ochrony ubezpieczeniowej. Na dzień sporządzenia aneksu koszt ten wynosi 501 PLN za okres 18 miesięcy, z zastrzeżeniem pkt 2.

2. Koszt ubezpieczenia, o którym mowa w pkt 1, wyniesie 1093 PLN w przypadku, gdy do dnia wejścia w życie aneksu saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 406.400 PLN tj. zgodnie z postanowieniami zawartej umowy kredytowej kredytobiorca otrzyma proporcjonalny zwrot dotychczas poniesionych kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu”.

(dowód: aneks nr (...) z dnia 8 września 2008r., k. 31-33, wniosek powoda z dnia 23 maja 2008r., k. 243-244, decyzja kredytowa k. 259-260)

Z uwagi na brak środków na wykończenie mieszkania, powód zdecydował się na dobranie większej kwoty kredytu i jego przewalutowanie na (...). Przed zawarciem aneksu nie przedstawiono powodowi prognoz wzrostu kursu (...) i ich wpływu na wysokość opłaty z tytułu (...) ani też nie informowano, że zmiana kursu (...) będzie miała wpływ na wysokość salda lub składki. Natomiast, poinformowano powoda o tym, że z uwagi na podwyższenie kwoty kredytu składka ubezpieczeniowa może być wyższa.

(dowód: przesłuchanie powoda płyta CD k. 383)

Aneksem nr (...) z dnia 18 grudnia 2012r. kredytobiorca udzielił bankowi pełnomocnictwa z prawem pełnej substytucji dla upoważnionych pracowników banku do pobierania w imieniu kredytobiorcy z rachunku bankowego środków pieniężnych z zaliczeniem ich na spłatę wymagalnych zobowiązań kredytobiorcy z tytułu kredytu/pożyczki. Kredytobiorca oświadczył, że obciążenie tego rachunku bankowego nie wymaga oddzielnej jego dyspozycji. Jednocześnie kredytobiorca zrzekł się prawa odwołania pełnomocnictwa.

(dowód: aneks nr (...) z dnia 18 grudnia 2012r., k. 34-34v, wniosek powoda z dnia 11 grudnia 2012r., k. 234-236)

Pismem z dnia 8 marca 2010r. pozwany poinformował powoda, iż zgodnie z postanowieniami umowy kredytowej obciąży rachunek osobisty powoda kwotą 7.514 zł tytułem zwrotu kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Pismem z dnia 8 marca 2013r. pozwany poinformował powoda o obciążeniu rachunku powoda kwotą 10.012 zł tytułem zwrotu kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres. Kolejnym pismem z dnia 8 marca 2016r. pozwany poinformował o obciążeniu rachunku powoda kwotą 11.673 zł tytułem opłaty za kolejny okres.

Natomiast, pismem z dnia 8 marca 2019r. bank poinformował o obciążeniu rachunku kwotą 8.680 zł z tego samego tytułu.

(dowód: pismo pozwanego z dnia 8 marca 2010r., k. 273, pismo pozwanego z dnia 8 marca 2013r., k. 274, pismo pozwanego z dnia 8 marca 2016r., k. 275, pismo pozwanego z dnia 8 marca 2019r., k. 276)

Pismem z dnia 15 marca 2013r. powód wniósł o obniżenie wysokości opłaty z tytułu (...) z 3,5 % do 3,3 % i rozłożenie jej na 36 równych miesięcznych rat. W dniu 19 marca 2013r. strony zawarły porozumienie co do rozłożenia opłaty na 36 równych rat.

(dowód: wniosek powoda z dnia 15 marca 2013r., k. 267, porozumienie z dnia 19 marca 2013r., k. 268-269)

Z tytułu opłat za ubezpieczenie niskiego wkładu własnego bank pobrał z rachunku powoda następujące kwoty:

- 7.514 zł jednorazowo w dniu 31 marca 2010r.;

- 11.681,28 zł w 36 ratach po 324,48 zł każda pobieranych co miesiąc w okresie od 29 marca 2013r. do 29 lutego 2016r.;

- 11.673 zł jednorazowo w dniu 31 marca 2016r.;

- 8.680 zł jednorazowo w dniu 29 marca 2019r.

(dowód: potwierdzenia wykonania operacji bankowych, k. 35-42)

Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą we W. objęło ochroną ubezpieczeniową z tytułu (...) umowę kredytową nr (...) w okresie od 1 sierpnia 2010r. do 28 lutego 2019r. Z dniem 30 kwietnia 2016r. polisa została rozwiązana, a składki za niewykorzystany okres ochrony ubezpieczeniowej zwrócone ubezpieczającemu.

(dowód: pismo (...) SA z dnia 15 lutego 2021r., k. 272)

Pismem z dnia 5 kwietnia 2019r. powód, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wniósł do pozwanego reklamację w trybie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym i wezwał pozwanego do zwrotu kwoty 41.232,28 zł tytułem pobranych kwot z jego rachunku na poczet finansowania przez kredytobiorcę kosztów składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za okres od dnia 15 marca 2007 roku do dnia złożenia reklamacji w nieprzekraczalnym terminie 7 dni od otrzymania reklamacji. Wezwanie zostało pozwanemu doręczone w dniu 9 kwietnia 2019r.

(dowód: reklamacja z dnia 5 kwietnia 2019r., k. 46-53 wraz z wydrukiem z portalu śledzenia przesyłek Poczty Polskiej SA k. 54)

W odpowiedzi, pismem z dnia 23 kwietnia 2019r. pozwany odmówił uwzględnienia reklamacji.

(dowód: pismo pozwanego z dnia 23 kwietnia 2019r., k. 55-57)

W związku z powyższym, pismem z dnia 24 maja 2019r. powód wystąpił do Rzecznika (...) o podjęcie interwencji. W dniu 18 grudnia 2019r. Rzecznik (...) udzielił odpowiedzi na interwencję, wskazując, że kwestionowane przez powoda zapisy umowne stanowią klauzule abuzywne.

(dowód: wniosek powoda z dnia 24 maja 2019r., k. 58-103, pismo Rzecznika (...) z dnia 18 grudnia 2019r., k. 106-110)

W dniu 31 marca 2020r. powód skierował do Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. wniosek o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej. Na posiedzeniu w dniu 5 listopada 2020r. w sprawie o sygnaturze akt II Co 5058/20 nie doszło do zawarcia ugody pomiędzy stronami.

(dowód: wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, k. 111-125, protokół posiedzenia jawnego, k. 127)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, dowodu z zeznań świadka A. K., a także dowodu z przesłuchania powoda.

Oceniając zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd nie znalazł żadnych podstaw do kwestionowania wiarygodności i mocy dowodowej przedstawionych przez strony dokumentów prywatnych, w tym m.in. umowy o kredyt hipoteczny wraz z załącznikami i aneksami, Regulaminu kredytowania, wniosku kredytowego, korespondencji stron etc. Przede wszystkim Sąd miał na uwadze, że żadna ze stron niniejszego postępowania nie kwestionowała w trybie art. 253 kpc autentyczności tych dokumentów, ani też nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi pismami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych. Sąd z urzędu również nie doszukał się żadnych okoliczności mogących budzić wątpliwości co do autentyczności i wiarygodności dołączonych dokumentów prywatnych. W związku z powyższym, w ramach swobodnej oceny dowodów, Sąd doszedł do przekonania, że przedstawione przez strony dokumenty prywatne przedstawiają rzeczywistą treść stosunku prawnego zawartego przez nie, jego zmiany w drodze kolejnych aneksów, a także wykonywania w zakresie dotyczącym opłat z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Jeśli natomiast chodzi o ocenę zeznań świadków, to zważyć należy, iż żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miały zeznania świadka A. K., która nie zawierała ani umowy kredytowej z powodem ani też nie podpisywała kolejnych aneksów do tej umowy i w związku z tym nie miała żadnej wiedzy odnośnie okoliczności zawarcia przedmiotowej umowy kredytowej.

Zasadniczo za wiarygodne należało uznać zeznania powoda. Zdaniem Sądu powód zeznawał szczerze i spontanicznie, a nadto jego zeznania były wewnętrznie spójne i niesprzeczne z żadnymi innymi dowodami zebranymi w niniejszej sprawie. Zeznania te nie budziły także wątpliwości w świetle zasad doświadczenia życiowego czy logicznego rozumowania.

Przechodząc do szczegółowych rozważań, wskazać należy, iż w niniejszej sprawie powód wnosił o ustalenie, że postanowienia § 9 ust. 7-10 umowy o Kredyt Hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 15 marca 2007r. oraz § 7 pkt 5-9 Regulaminu Kredytowania Osób Fizycznych nakładające na niego obowiązek zwrotu pozwanemu bankowi kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego są postanowieniami niedozwolonymi w rozumieniu art. 385¹ kc i nie wiążą powoda jako konsumenta, a także dochodził zapłaty kwoty 41.232,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 kwietnia 2019r. do dnia zapłaty. W odniesieniu do żądania ustalenia podstawę prawną powództwa stanowił art. 189 kpc, zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Natomiast, podstawę żądania o zapłatę stanowiły przepisy art. 410 kc w zw. z art. 405 kc. Stosownie do art. 410 § 1 kc przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Zgodnie zaś z treścią art. 410 § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W celu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy należało dokonać tzw. kontroli incydentalnej kwestionowanych przez powoda postanowień umownych zawartych w § 9 ust. 7-10 umowy kredytu hipotecznego oraz § 7 pkt 5-9 Regulaminu kredytowania dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl art. 385¹ § 3 kc niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Z kolei wedle art. 385² kc oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia

umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Analizując kwestionowane klauzule umowne przez pryzmat przesłanek określonych w art. 385¹ kc należy wskazać, że w niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że sporna umowa kredytu hipotecznego jest umową jednostronnie profesjonalną. Powód bowiem nie zawierał jej w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, lecz występował jako konsument w rozumieniu art. 22¹ kc w celu sfinansowania zakupu lokalu mieszkalnego. Powyższa okoliczność wynika zarówno z samej umowy kredytowej, jak też zeznań kredytobiorcy.

W świetle wymienionych powyżej przesłanek dla uznania ww. postanowień przedmiotowej umowy kredytowej oraz wzorca umownego za abuzywne konieczne było ustalenie, że nie zostały one uzgodnione indywidualnie. W myśl art. 385¹ § 3 kc nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z treścią art. 385¹ § 4 kc ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje, a więc w niniejszej sprawie na stronie pozwanej. Jak wskazuje się w judykaturze przez "rzeczywisty wpływ" – o jakim mowa w cytowanym powyżej przepisie – należy rozumieć realną możliwość oddziaływania na treść postanowień umownych. Z tego też powodu okoliczność, iż konsument znał treść danego postanowienia i rozumiał je, nie przesądza o tym, że zostało ono indywidualnie uzgodnione. Za uzgodnione indywidualnie trzeba bowiem uznawać tylko takie klauzule umowne, na których treść istotnie mógł on w praktyce oddziaływać. Chodzi zatem o postanowienia rzeczywiście, a nie w sposób fingowany, negocjowane bądź o klauzule włączone do umowy wskutek propozycji zgłoszonej przez konsumenta. Trzeba więc badać, czy konsument miał realny wpływ na ewentualną zmianę klauzul proponowanych przez przedsiębiorcę i czy z możliwości tej zdawał sobie sprawę (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 sierpnia 2019r., I ACa 79/19, L.). Zatem, postanowieniem indywidualnie uzgodnionym w myśl przepisu art. 385¹ § 1 kc nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować, lecz takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 maja 2015r., VI ACa 995/14, L.). Ponadto, pamiętać należy, że wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść (por. wyrok Sądu Apelacyjnego Warszawa z dnia 15 maja 2012r., VI ACa 1276/11, L.). O indywidualnym uzgodnieniu treści umowy można mówić wówczas, gdy strony wprowadzają do umowy nowe, nieprzewidziane wcześniej przez przedsiębiorcę rozwiązania, a nie stan „braku negocjacji” co do treści umowy opracowanej przez przedsiębiorcę. W celu ustalenia czy konkretne postanowienie umowne należy kwalifikować jako „nieuzgodnione (uzgodnione) indywidualnie” należy zbadać, czy konsument miał na treść danego postanowienia "rzeczywisty wpływ" (art. 385¹ § 3 kc), co zwykle nie będzie miało miejsca w przypadku postanowień umowy przyjętych z wzorca zaproponowanemu konsumentowi przez przedsiębiorcę. Dla zrealizowania przesłanki rzeczywistego wpływu konsumenta na treść postanowień umownych nie wystarczy wykazanie, że konsument dowiedział się o treści klauzuli w odpowiednim czasie, a strony prowadziły w tym przedmiocie negocjacje. Konieczne jest udowodnienie wspólnego ustalenia ostatecznego brzmienia klauzuli, w wyniku rzetelnych negocjacji w ramach, których konsument miał realny wpływ na treść określonego postanowienia umownego, chyba że zostało ono sformułowane przez konsumenta i włączone do umowy na jego żądanie (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 9 czerwca 2021r., V ACa 127/21, L.).

W świetle powyższych rozważań nie sposób uznać, że strona pozwana sprostала spoczywającemu na niej ciężarowi dowodu i wykazała, że powód będący konsumentem miał jakikolwiek wpływ na kształt postanowień umowy w kwestionowanym zakresie. Zauważyć należy, że szczegółowe zasady ubezpieczenia niskiego wkładu własnego były zawarte w Regulaminie kredytowania, a więc we wzorcu umownym, który został przygotowany jednostronnie przez pozwanego przed zawarciem umowy i wiązał powoda na zasadzie określonej w art. 384 § 1 kc. Jak natomiast wskazano powyżej wszystkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem są pozbawione cechy indywidualnego uzgodnienia. Nadto, sama umowa kredytowa jest umową adhezyjną przygotowaną jednostronnie przez pozwanego bank na formularzu zwyczajowo stosowanym w przypadku, gdy kredytobiorca nie posiadał dostatecznych środków pieniężnych na

pokrycie wkładu własnego. Taki sam wzór umowy był bowiem wielokrotnie przedmiotem postępowań przed tut. Sądem. W toku niniejszego postępowania pozwany bank nie przedstawił żadnego dowodu, który pozwalałby na stwierdzenie, że w przypadku braku zaangażowania własnych środków finansowych powód miał możliwości zmiany czy nawet wyeliminowania z treści umowy spornych klauzul umownych. Z zeznań powoda wynika, że jedyną możliwością uniknięcia ponoszenia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego było przedstawienie innego zabezpieczenia, w szczególności w postaci hipoteki ustanowionej na innej nieruchomości aniżeli nabywana za środki z ww. kredytu. Oznacza to, że wobec braku wkładu własnego powód nie miał możliwości negocjowania umowy w tym zakresie, gdyż w przypadku braku zgody na wciągnięcie przedmiotowych klauzul do umowy, w ogóle nie dostałby kredytu. Powód nie miał także żadnego wpływu na wybór ubezpieczyciela, to pozwany w tym zakresie narzucił zakład ubezpieczeń, z którym miał zawartą już wcześniej umowę ubezpieczenia kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy.

Nie ulega również wątpliwości, że sporne postanowienia dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie dotyczyły głównych świadczeń stron. Zgodnie z treścią art. 69 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 2439) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W świetle powyższego przepisu, a także postanowień zawartej przez strony umowy kredytowej nie ulega wątpliwości, że do głównych świadczeń stron w stosunkach obligacyjnych wynikających z umowy kredytowej należą: świadczenie pieniężne kredytodawcy w postaci sumy kredytu oraz świadczenie kredytobiorcy w postaci ratalnej spłaty kwoty kredytu podwyższonej o określone umownie odsetki i prowizję. Natomiast wszelkie inne postanowienia, w tym dotyczące obowiązku ponoszenia opłat czy prowizji przez kredytobiorcę, dotyczą świadczeń ubocznych. Umowa kredytu hipotecznego może być równie dobrze zawarta bez postanowień dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i zawarcie umowy bez takiego zastrzeżenia nie miałyby żadnego wpływu na ważność czy wykonalność takiej umowy. Innymi słowy, gdyby strony nie umieściły w umowie postanowienia dotyczącego zwrotu kwoty wydatkowanej tytułem ubezpieczenia niskiego wkładu własnego umowa pozostałaby nadal umową o kredyt hipoteczny.

Dla uznania kwestionowanych klauzul umowy kredytowej i Regulaminu kredytowania za abuzywne konieczne było także ustalenie, czy klauzule te kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy. Jak wskazuje się w doktrynie w stosunkach z konsumentami szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do wartości takich jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, będą uznawane za sprzeczne z dobrymi obyczajami. W szczególności w taki sposób kwalifikowane są wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron stosunku, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami umowy (por. M. Bednarek [w:] E. Łętowska (red.) System prawa prywatnego, t. 5, Warszawa 2006, s. 662-663; W. Popiołek [w:] K. Pietrzykowski (red.) Kodeks cywilny. Komentarz, t. I, 2005, art. 3851, nb 7; K. Zagrobelny [w:] E. Gniewek (red.) Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2008, art. 3851, nb 9). Sprzeczne z dobrymi obyczajami będą także działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (por. I. Wesołowska [w:] C. Banasiński (red.) Niedozwolone postanowienia umowne, w: Standardy wspólnotowe w polskim prawie ochrony konsumenta, Warszawa 2004, s. 180). Postanowienia umowy lub wzorca umownego rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie, znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Pojęcie rażącego naruszenia interesów konsumenta nie może być sprowadzane tylko do wymiaru czysto ekonomicznego; należy też uwzględnić niewygodę organizacyjną, nierzetelność traktowania, wprowadzenie w błąd, naruszenie prywatności konsumenta (por. wyrok SN z 6 października 2004 r., I CK 162/04, (...) 2005, Nr 12, poz. 136; wyrok SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, B. (...), Nr 11). W wyroku z 13 lipca 2005r. I CK 832/04 Sąd Najwyższy stwierdził, że „w rozumieniu art. 385[1] § 1 kc "rażące naruszenie interesów konsumenta" oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast "działanie wbrew dobrym obyczajom" w zakresie

kształtowania treści takiego stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku”. Natomiast ocena, czy dane postanowienie wzorca umowy, kształtując prawa i obowiązki konsumenta, „rażąco” narusza interesy konsumenta, uzależniona jest od tego, czy wynikająca z tego postanowienia nierównowaga praw i obowiązków stron (nierównowaga kontraktowa) na niekorzyść konsumenta jest istotna, znacząca (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 2 sierpnia 2017r., I ACa 263/17, L.).

Analizując przedmiotowe postanowienia umowy i wzorca umownego przez pryzmat dobrych obyczajów i naruszenia interesów konsumenta na wstępie należy wyjaśnić, że przewidziane w umowie kredytu hipotecznego zarówno złotowego jak i indeksowanego obcą walutą klauzule dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego co do zasady należy uznać za dopuszczalne w umowach konsumenckich i nienaruszające dobrych obyczajów. Zważyć bowiem należy, iż konsument nie posiadający żadnych środków własnych pozwalających choćby na sfinansowanie części kosztów transakcji nabycia nieruchomości, zasadniczo bez ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w ogóle nie uzyskałby kredytu na zakup mieszkania. Z zeznań powoda wynika jednoznacznie, że nie dysponował środkami pieniężnymi pozwalającymi pokryć wkład własny. Dodatkowe zabezpieczenie kredytu w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynikało wyłącznie z tego, że bank udzielił powodowi kredytu w wysokości 100% wartości nieruchomości. W zamian za ubezpieczenie niskiego wkładu powód natomiast uzyskał kredyt, którego bez takiego ubezpieczenia w ogóle by nie otrzymał. Korzyścią, jaką powód odniósł z takiej formy zabezpieczenia spłaty kredytu, był dostęp do pieniądza, którym powód niewątpliwie nie dysponował. Nie ulega przy tym wątpliwości, że w przypadku udzielenia kredytu z pominięciem klauzul umownych dotyczących wniesienia wymaganego wkładu własnego, bank ponosiłby zwiększone ryzyko związane z udzieleniem kredytu konsumentowi nie posiadającemu dostatecznych środków pieniężnych na pokrycie swojego wkładu. Dodatkowe zabezpieczenie kredytu z niskim wkładem własnym wynika także z oczekiwań regulatora tj. Komisji Nadzoru Finansowego, jak też samego ustawodawcy. Zgodnie bowiem z treścią przepisu art. 70 ust. 1 Prawa bankowego, bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Zgodnie natomiast z treścią art. 70 ust. 2 pkt 1 tej samej ustawy osobie fizycznej, prawnej lub jednostce organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, o ile posiada zdolność prawną, które nie mają zdolności kredytowej, bank może udzielić kredytu pod warunkiem m.in. ustanowienia szczególnego sposobu zabezpieczenia spłaty kredytu. Podkreślić należy, iż konieczność należytego zabezpieczenia kredytów hipotecznych wynika z założenia, iż w interesie całego społeczeństwa leży stabilność systemu bankowego. Z tegoż względu społecznie pożądana jest sytuacja, gdy kredyt ma swoje odzwierciedlenie w depozytach ustanowionych w bankach przez osoby trzecie. Skutkiem zagrożenia spłaty kredytów hipotecznych jest ryzyko destabilizacji całego sektora bankowego i ryzyko utraty depozytów, a w konsekwencji destabilizacja całej gospodarki. Nie ulega także wątpliwości, że dla banku ekonomicznym uzasadnieniem kredytu jest nie tylko odzyskanie środków pieniężnych oddanych kredytobiorcy, ale także osiągnięcie zysku z udzielonego kredytu. W przypadku udzielenia kredytu klientom nie posiadającym dostatecznych dochodów czy majątku perspektywa zwrotu kredytu i osiągnięcia zysku znacznie się zmniejsza. Jednym ze sposobów minimalizacji ryzyka jest właśnie ubezpieczenie kredytu. W razie niewypłacalności kredytobiorcy bank uzyska świadczenie odszkodowawcze od ubezpieczyciela. Bez takiego dodatkowego zabezpieczenia osoby nie dysponujące wystarczającymi środkami własnymi – jak powód – byłyby w ogóle pozbawione możliwości uzyskania kredytu. W świetle powyższego uznać należało, że sama instytucja ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie może zostać uznana co do zasady za niekorzystną dla konsumentów i sprzeczną z dobrymi obyczajami. Ponadto, na ocenę abuzywności spornych postanowień umownych nie mogła wpływać potencjalna możliwość roszczeń regresowych ubezpieczyciela wobec kredytobiorcy. Podkreślić bowiem należy, iż roszczenie regresowe wynika bezpośrednio z ustawy (art. 828 kc). Nadto, samo dochodzenie takich roszczeń nie pogarsza sytuacji kredytobiorcy, albowiem nie prowadzi do wzrostu zobowiązania, gdyż roszczenie ubezpieczającego przeciwko kredytobiorcy przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania. W takim przypadku zmianie ulega wyłącznie osoba wierzyciela.

Pomimo powyższego, w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd uznał, że w zakresie pobrania przez bank opłat z tytułu (...) za drugi i kolejne 36-miesięczne okresy, przedmiotowe klauzule kształtują praw i obowiązki powoda w

sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w odróżnieniu od opłaty za pierwszy 36 – miesięczny okres ubezpieczenia, umowa zawarta przez strony nie określa wprost wysokości opłaty za kolejne okresy ochrony ubezpieczeniowej, lecz w § 9 ust. 9 wskazano jedynie, że jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 354.960 PLN, kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36 – miesięczny okres udzielonej bankowi przez (...) S.A. ochrony ubezpieczeniowej, o czym kredytobiorca zostanie poinformowany przez bank pisemnie. Sposób ustalenia wysokości tej opłaty za kolejne okresy 36 miesięczne został określony w Regulaminie kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., który znajdował zastosowanie na podstawie odesłania zawartego w § 11 ust. 5 umowy kredytowej. W § 7 ust. 6 Regulaminu został określony algorytm w oparciu, o który była ustalana (podstawa wyliczenia opłaty = [(kwota kredytu w PLN/ kurs kupna dewiz) * kurs sprzedaży dewiz] – 80 % wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu). Z kolei stawka procentowa opłaty została natomiast ukształtowana w innym wzorcu umownym tj. Cenniku opłat i prowizji. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że umowę ubezpieczenia z Towarzystwem (...) S.A. zawarł pozwany bank, a nie konsument. Powód nie był stroną umowy ubezpieczenia, nie doręczono mu też odpisu umowy, ani nie nawet nie poinformowano o istotnych elementach umowy ubezpieczenia, choćby postanowieniach określających wysokość składki ubezpieczeniowej, czy określających sposób ustalenia tej składki. W umowie ani we wzorcu umownym nie przewidziano dla konsumenta żadnych środków prawnych umożliwiających kontrolę wysokości opłaty i weryfikację czy odpowiada ona składce uiszczanej przez pozwanego na rzecz towarzystwa ubezpieczeń. Pozwany nie przedstawił konsumentowi także żadnych informacji na temat stosunku prawnego jaki łączył bank z ubezpieczycielem. Taka umowa nie została przedstawiona również w toku niniejszego postępowania. Brak możliwości kontroli wykonywania umowy ubezpieczenia oraz wysokości opłaty stanowi naruszenie zasady równorzędności stron stosunku cywilnoprawnego. W odróżnieniu od pozwanego banku, który jest stroną umowy ubezpieczenia i ma niezbędną wiedzę o treści umowy ubezpieczenia, konsument – ponoszący faktyczny koszt opłaty – nie ma żadnych instrumentów prawnych do weryfikacji wysokości opłaty oraz ustalenia, czy składka została zapłacona na rzecz ubezpieczyciela. Nie chcąc ponieść negatywnych konsekwencji konsument zmuszony jest do ponoszenia kosztów ubezpieczenia, tym bardziej, że udzielił pozwanemu nieodwoływalnego pełnomocnictwa do pobierania opłaty z rachunku. Jednocześnie, zważywszy, że kredytobiorca jest zobowiązany do uiszczania miesięcznych rat kredytu, dodatkowa kwota z tytułu refinansowania ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, stanowi dla konsumenta kolejne obciążenie finansowe, zmniejszające jego zdolności płatnicze. Taka dysproporcja w ukształtowaniu praw i obowiązków stron stosunku prawnego, niewątpliwie stanowi naruszenie zasady równości i lojalności kontraktowej, a wobec wysokości świadczeń pobranych od powódki takie naruszenie należy uznać za rażące.

Kolejną kwestią było dochowanie obowiązków informacyjnych przez pozwanego. Z zeznań powoda wynika, że przed zawarciem przedmiotowej umowy kredytowej pracownicy pozwanego banku nie wyjaśnili powodowi pełnego mechanizmu ustalania opłaty z tytułu (...), ani też nie przedstawiono mu odpisu umowy ubezpieczenia zawartej przez bank z towarzystwem ubezpieczeń. Powód nie miał także możliwości wyboru innego ubezpieczyciela. W trakcie rozmów poprzedzających zawarcie umowy pracownik banku poinformował powoda, że ubezpieczenie (...) stanowi standardowe zabezpieczenie kredytu i będzie weryfikowana co trzy lata w związku ze zmniejszeniem się zadłużenia i zwiększeniem wartości nieruchomości, wskazywano, że konieczność zapłaty opłaty może pojawić się raz czy dwa. W świetle zeznań powoda należało przyjąć, że przed zawarciem umowy kredytowej pracownicy pozwanego banku nie przedstawili powodowi pełnej i rzetelnej informacji o charakterze i konstrukcji ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, zasadach odpowiedzialności ubezpieczyciela, sposobie ustalania wysokości opłaty z tytułu refinansowania składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i składki ubezpieczeniowej. W przedłożonych dokumentach stanowiących załączniki do wniosku kredytowego takich informacji brak. Wprawdzie w dacie zawarcia umowy doręczono powodowi wszystkie wzorce umowne, jednakże nie jest to równoznaczne z zapoznaniem konsumenta z ich treścią. W ocenie Sądu, kredytobiorca – nie posiadający przecież specjalistycznej wiedzy z zakresu bankowości i finansów – mógł uznać, że sam jest stroną umowy ubezpieczenia i podobnie, jak w przypadku umowy ubezpieczenia (...) w razie zajścia określonego zdarzenia ubezpieczeniowego, ubezpieczyciel dokonana płatności za niego. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia, której kredytobiorca jest stroną, ma on pełny wgląd w treść dokumentów kształtujących treść stosunku prawnego. Natomiast, w sytuacji z jaką mamy do czynienia w niniejszej

sprawie konsument został pozbawiony prawa do informacji dotyczących umowy ubezpieczenia, które wpływają na jego sytuację prawną z uwagi na zależności pomiędzy odprowadzaną przez pozwanego składką ubezpieczeniową a wysokością opłaty z tytułu refinansowania niskiego wkładu własnego, jaką finalnie ponosi konsument.

Nadto, bank nie poinformował powoda, że w skład kosztów (...) wchodzi również koszty obsługi umowy ubezpieczeniowej przez powoda czy koszty podwyższonego ryzyka. W umowie nie ma o tym mowy. Zwrócić przy tym należy uwagę, że w umowie bank posługuje się zwrotem „zwrot kosztów ubezpieczenia”, podczas gdy w Regulaminie mowa jest o „opłacie dotyczącej refinansowania kosztów ubezpieczenia (...), co przesądza o niejednoznaczności zapisu. Konsument mógł bowiem pozostawać w przekonaniu, że opłata obejmuje jedynie faktycznie uiszczoną przez bank składkę, a nie koszty dodatkowe.

Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, iż wysokość kosztów została – po przewalutowaniu kredytu – uzależniona m.in. kursów walut określonych w Tabeli jednostronnie sporządzonej przez bank. Z uwagi na fakt, iż wysokość opłaty określana jest m.in. w oparciu kurs sprzedaży (...), który ustalany jest jednostronną decyzją banku, kredytobiorca nie miał żadnego wpływu na sposób i mechanizm ustalania jej wysokości. W judykaturze przede wszystkim podkreśla się, że odwołanie do kursów walut zawartych w „tabeli kursów” banku oznacza naruszenie równorzędności stron umowy przez nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego. Ukształtowane jednostronnie w umowie kredytowej w drodze postanowienia zaczerpniętego z wzorca umowy przez bank uprawnienie do ustalania kursu waluty nie może być dowolne, tj. nie doznawać żadnych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Należy je ocenić jako element treści umowy skutkujący nierównomiernym rozkładem praw i obowiązków stron umowy kredytowej, prowadzący do naruszenia interesów konsumenta, w tym przede wszystkim interesu ekonomicznego, odpowiadającego wysokości poszczególnych rat kredytu. W tym zakresie istotne znaczenie należy także przypisać wymaganiu właściwej przejrzystości i jasności postanowienia umownego, czyli odpowiedzi na pytanie, czy zawarta umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (por. wyrok SN z dnia 15 listopada 2019r., V CSK 347/18, L.). Określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2020r., VI ACa 27/19, L.). Przy zawarciu aneksu powód nie uzyskał żadnych informacji dotyczących kryteriów, jakimi bank posługiwał się przy wyznaczaniu kursów walut. Takich informacji nie ma również w aneksie i wzorcach umownych.

Zaniechanie obowiązków informacyjnych przez pozwanego skutkowało tym, że powód nie posiadał pełnej, rzetelnej i prawdziwej informacji w powyższym zakresie i w konsekwencji nie mógł podjąć w pełni przemyślanej decyzji o zawarciu umowy kredytu hipotecznego. Takie postępowanie banku bez wątplenia stanowi naruszenie zasady lojalności kontraktowej. Skoro uregulowania dotyczące ustalenia ubezpieczenia niskiego wkładu własnego stanowią niedozwolone postanowienia umowne, to nie wiążą one powoda w tym zakresie, a tym samym powód jest uprawniona do żądania zwrotu pobranych przez bank środków pieniężnych tytułem drugiej opłaty, gdyż podstawa tego świadczenia odpadła.

W związku z powyższym na uwzględnienie zasługiwało powództwo o ustalenie, że postanowienia § 9 ust. 7-10 umowy o Kredyt Hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 15 marca 2007r. oraz § 7 pkt 5-9 Regulaminu Kredytowania Osób Fizycznych nakładające na powoda obowiązek zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego są postanowieniami niedozwolonymi w rozumieniu art. 385¹ kc i nie wiążą powoda. Podkreślić należy, że przesłanką zasadności powództwa o ustalenie jest istnienie interesu prawnego. Interes prawny stanowi bowiem merytoryczną przesłankę powództwa o ustalenie, która decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje lub nie istnieje. Stanowi zatem przesłankę dopuszczalności powództwa. Stanowisko, według którego dopuszczalność powództwa o ustalenie

zależy od interesu prawnego, istniejącego w chwili wyrokowania, jest w judykaturze utrwalone (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1996 r., III CZP 115/96, OSNC 1997/4/39). Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, choć zawsze konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnej sprawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, LEX nr 257445). Powód musi udowodnić w procesie o ustalenie, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie, stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między tymi stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 11 marca 2010r., I ACa 91/10, LEX nr 628231). Interes prawny, o którym mowa w art. 189 kpc, występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, gdy określona sytuacja zagraża naruszeniem uprawnień przysługujących powodowi bądź też stwarza wątpliwości co do ich istnienia czy realnej możliwości realizacji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 lutego 2013r., I ACa 991/12, LEX nr 1289430).

W przedmiotowej sprawie powód wykazał, że ma interes prawny w ustaleniu bezskuteczności postanowień umownych uznanych za abuzywne. Zważyć bowiem należy, iż zgodnie z treścią stosunku prawnego zawartego przez strony jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości nie stanie się równy bądź niższy niż 90 % w przypadku kredytów udzielonych w PLN lub 80 % w przypadku kredytów walutach obcych wówczas bank pobiera opłatę za kolejne 36 miesięczny okres. Zatem, mimo uwzględnienia powództwa o zapłatę, do czasu, gdy odpadną wskazane w umowie i wzorcu umownym przesłanki bank dalej mógłby teoretycznie obciążać powoda kosztami ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. W związku z tym istniałaby niepewność co do tego, czy umowa nadal wiąże powoda i bank w przedmiotowym zakresie i czy powód musi nadal ponosić koszty (...). Rozstrzygnięcie w zakresie ustalenia bezskuteczności przedmiotowych klauzul umownych definitywnie rozstrzyga ten spór. Zważyć należy, iż wyrok uwzględniający powództwo o świadczenie, oparty na przesłankowym stwierdzeniu bezskuteczności postanowień umownych, nie rozwiałby w tym zakresie wszelkich wątpliwości. Określone w art. 365 kpc związanie stron, sądów i innych podmiotów i osób treścią prawomocnego orzeczenia wyraża nakaz przyjmowania przez nie, że w objętej nim sytuacji stan prawny przedstawiał się tak, jak to wynika z sentencji wyroku (por. wyrok SN z dnia 23 czerwca 2009 r., II PK 302/08, L.; wyrok SN z dnia 15 listopada 2007r., II CSK 347/07, L.). Przedmiotem prawomocności materialnej jest bowiem jedynie ostateczny rezultat rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły. Oznacza to, że sąd nie jest związany ani ustaleniami faktycznymi poczynionymi w innej sprawie, ani poglądami prawnymi wyrażonymi w uzasadnieniu zapadłego wyroku (por. postanowienie SN z 3 czerwca 2009 r., IV CSK 511/08, L.). Z sentencji takiego wyroku zasądającego określone świadczenia nie wynika zaś fakt abuzywności określonych postanowień umownych. Zatem, na mocy art. 189 kpc i art. 385¹ kc na uwzględnienie zasługiwało powództwo o ustalenie.

Mając na uwadze, wszystkie podniesione powyżej okoliczności, należało uznać, że skoro uregulowania dotyczące ustalenia ubezpieczenia niskiego wkładu własnego stanowią niedozwolone postanowienia umowne, to nie wiążą one powoda w tym zakresie, a tym samym powód jest uprawniony do żądania zwrotu pobranych przez bank środków pieniężnych, gdyż podstawa tego świadczenia odpadła. Suma dokonanych przez powoda wpłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynosi 41.232,28 zł. Fakt, że powyższa kwota została przez powoda już w całości uiszczona nie oznacza, że powód nie może dochodzić jej zwrotu na drodze sądowej. Spełnienie świadczenia nastąpiło bowiem w celu uniknięcia przymusu, gdyż pozwany jako silniejsza strona tego stosunku prawnego mógłby nawet wypowiedzieć umowę, co spowodowałoby nieodwracalne dla kredytobiorcy skutki prawne.

Bezasadny okazał się zarzut strony pozwanej dotyczący bezproduktywnego zużycia wpłaconych przez powoda środków i tym samym braku bezpodstawnego wzbogacenia po jego stronie. Zarzut ten nie został w żaden sposób

udowodniony, a zgodnie ze stanowiskiem judykatury dowód zużycia lub utraty korzyści ciąży na zobowiązanym do zwrotu korzyści (art. 6 kc) (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 lutego 2017r., I ACa 1016/16, L.). Jednocześnie, w przypadku podmiotów takich jak banki, obracających bardzo dużymi kwotami pieniężnymi w ogóle trudno mówić o bezproduktywnym zużyciu korzyści, skoro środki te cały czas „pracują” i przynoszą pozwanemu wymierne korzyści.

Nadto, na uwzględnienie nie zasługiwał też zarzut przedawnienia. Podkreślić należy, iż roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia w postaci kosztów składki ubezpieczeniowej nie jest roszczeniem okresowym. Jest to roszczenie jednorazowe, a tym samym zastosowanie ma ogólny 10 – letni termin przedawnienia. Z tego względu nie znajduje zastosowania trzyletni termin przedawnienia. W niniejszej sprawie doszło także do przerwania biegu terminu przedawnienia, albowiem przed wytoczeniem niniejszego powództwa powód zaważwał pozwanego do próby ugodowej. Wniosek wpłynął do Sądu w dniu 31 marca 2020r.. Skoro zaś termin zapłaty pierwszej spornej składki przypadał na 31 marca 2010r., to bez wątpienia wniosek ten został złożony przed upływem 10 – letniego terminu przedawnienia.

Nadto, na podstawie art. 410 § 1 i 2 kc w zw. z art. 405 kc - zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 41.232,28 zł, co stanowi pobrane opłaty z tytułu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Ponadto od przyznanej kwoty – na mocy art. 481 kc w zw. z art. 455 kc – Sąd zasądził odsetki ustawowe od dnia wniesienia pozwu tj. od dnia 17 kwietnia 2019r. do dnia zapłaty. Zważyć bowiem należy, iż roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy i staje się wymagalne stosownie do art. 455 kc (por. wyrok SN z dnia 26 listopada 2009r., III CZP 102/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 75). Przed wniesieniem pozwu powód pismem z dnia 5 kwietnia 2019r. (doręczonym w dniu 9 kwietnia 2019r.) wzywał pozwanego do zwrotu pobranych opłat, zakreślając mu siedmiodniowy termin do zaspokojenia roszczenia.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 kpc i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, zasądził kwotę 4.617 zł, na co składała się opłata sądowa od pozwu (1.000 zł), opłata za czynności fachowego pełnomocnika w stawce minimalnej (3.600 zł), opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł).